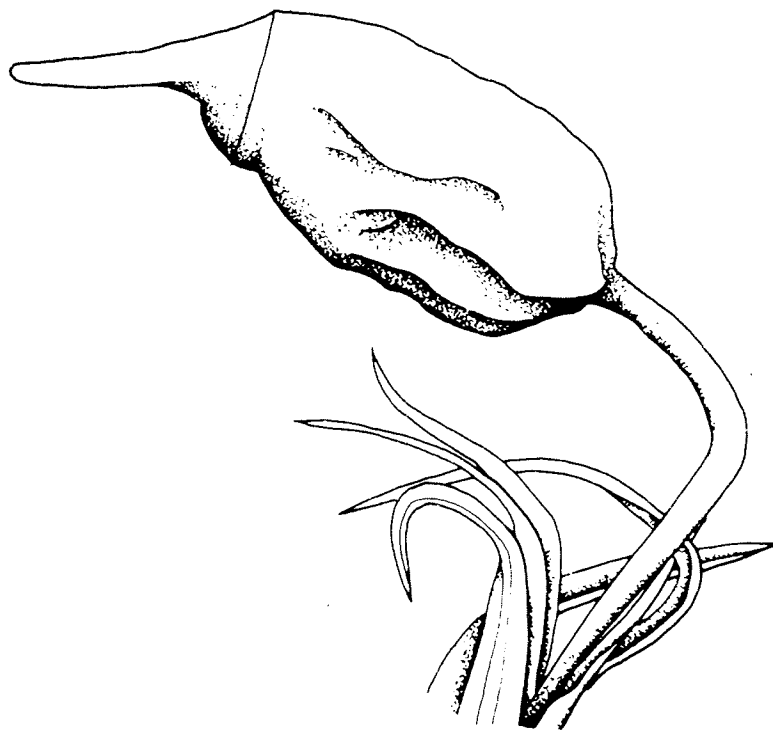

Mossornas Vänner på Svenska västkusten

aug 18 1983

Information till medlemmar och intresserade

Sven Franssén & Tomas Hallingbäck	: Sydsvenska moss-samhällen — en översikt	s. 1
Peter Carlsson	: MV:s Smålandsexkursion 18-19/9 1982	s.10
Jan Ekman	: MV:s 2:a vårexkursion; 83 04 10	s.12
Pär Johansson	: MV:s 4:e vårexkursion; 83 05 08	s.13
Tomas Hallingbäck	: Rättelser till boken "Mossor"	s.14

Sydsvenska moss-samhällen - en översikt

Ett flertal försök att urskilja enhetliga moss-samhällen i Norden har gjorts. Mest omfattande försök gjordes av Krusenstjerna (1945), Sjögren (1961, 1964) och Waldheim (1944, 1947).

En nackdel med hittills gjorda växtekologiska undersökningar rörande mossor är att de vanligen täcker endast geografiskt små områden (t ex Uppsala trakten, Vickleby strandskog etc) och att resultaten därför inte går att tillämpa i andra delar av Sverige eller Norden. Mossfloran skiljer sig i de olika växtgeografiska regionerna och för att klassificera mossvegetationen skulle varje region ha blivit undersökt på likartat sätt vad beträffar artsammansättning och växtsociologi.

Enbart genom att sammanställa ekologiskt litteratur på området med våra egna subjektiva erfarenheter har vi trots detta här försökt oss på att klassificera mossvegetationen efter olika ekologiska gradienter för ett något bredare geografiskt område, nämligen södra Sverige. Tablåerna gäller bra i första hand i sydvästsverige (främst Göteborgstrakten, Halland, Dalsland och Värmland). Moss-samhällen i sydöstra Sverige skiljer sig något från våra artlistor och norr om Limes Norrlandicus förändras florans sammansättning påtagligt.

* framför namn = viktig indikatorart

Nomenklaturen följer helt Corley m fl (1981) för blad- och vitmossor och Grolle (1983) för levermossor.

Använd eller citerad litteratur:

- Augier, J. 1966: Flore des bryophytes. Paris.
- Boros, A. 1968: Bryogeographie und Bryoflora Ungarns . Budapest.
- Corley, M.F.V., Crundwell, A.C., Duell, R., Hill, M.O. & Smith, A.J.E.
1981: Mosses of Europe and the Azores; an annotated list of species...
- J.Bryol. 11:609-686.
- Du Rietz, G.E. 1949: Huvudenheter och huvudgränser i svensk myrvegetation.
- Svensk Bot. tidskr. 43.
- Fransson, S. 1972: Myrvegetation i sydvästra Värmland - Acta phytogeogr. suec. 57.
- Grolle, R. 1983: Hepatics of Europe including the Azores; an annotated list of species, with synonyms from recent literature. - J.Bryol.12.
- Krusenstjerna, E.v. 1945: Bladmossvegetation och bladmossflora i Uppsala-trakten - Acta Phytogeogr. suec. 19.
- Malmer 1959: De svenska Sphagnum-arternas systematik och ekologi. - stencil Botaniska Museet i Lund.
- Nyholm, E. 1954-1969: Moss Flora of Fennoscandia II. Lund.

- Olsson, H. 1974: Studies on South Swedish sand vegetation - Acta phyt. geogr. suec. 60.
- Runge, F. 1973: Die Pflanzengesellschaften Deutschlands. 246 sidor. Münster.
- Sjögren, E. 1961: Epiphytische Moosvegetation in Laubwäldern der Insel Öland - Acta Phytogeogr. suec. 44. Uppsala.
- Sjögren, E. 1964: Epilithische und epigäische Moosvegetation in Laubwäldern der Insel Öland. Acta Phytogeogr. suec. 48. Uppsala.
- Sjörs, H. 1948: Myrvegetation i Bergslagen. - Acta Phytogeogr. suec. 21 .
- Waldheim, S. 1939: Bidrag till Skånes flora 4. Sphagnumfloran i nordöstra Skåne. Botaniska Notiser 1939. Lund.
- Waldheim, S. 1944: Die Torfmoosvegetation der Provinz Närke. - Lunds Univ. årsskr. N.F. Avd.2. 40:6. Lund.
- Waldheim, S. 1947: Kleinmoosgesellschaften und Bodenverhältnisse in Schonen. Diss. - Bot. Notiser. Suppl. 1(1). Lund.
- Waldheim, S. 1944: Mossvegetationen i Dalby-Söderskogs nationalpark. - K.V.A. Skr. i Naturskyddsärenden, 4.
- Waldheim, S. & Weimark, H. 1943: Bidrag till Skånes flora 18. Skånes myrtyper. - Bot. Not. 1943: 1-40. Lund.

INNEHÅLL

sid:

Mossor på sten	3
Epifyter	4
På murken ved	5
På bar jord, spillning & brandfläckar	6
Markväxande mossor	7
Öppen myr	8
Sjöstränder, havsstränder, åar & källkärr ...	9

Sven Fransén & Tomas Hallingbäck

Mossor på sten

PÅ STEN, SURT

Planare ytor, succession

Andreaea rupestris
Grimmia trichophylla
Kiaeria blyttii
Racomitrium heterostichum
R. microcarpon (nordlig)

Dicranum scoparium
D. spurium
Pohlia nutans
Ptilidium ciliare
Racomitrium lanuginosum

Lite jordtäck

Torrare
Dicranum polysetum
D. spurium
Polytrichum piliferum
Racomitrium lanuginosum

Fuktigare

Dicranum polysetum
D. scoparium
Pleurozium schreberi
Pohlia nutans
Polytrichum juniperinum

Torra lodytor

Andreaea rupestris
Cynodontium strumiferum
Hypnum cupressiforme
Paraleucobryum longifolium
Plagiothecium denticulatum
Pterigynandrum filiforme

I skrevor, stark skugga

Barrmania ithyphylla
B. pomiformis
Calypogeia muelleriana
Heterocladium heteropterum
Isopterygium elegans
Isothecium myosuroides
Pohlia cruda
Pohlia nutans
Schistostega pennata (sälls.)

PÅ STEN, NEUTRALT

LJUST

Torrare

Ceratodon purpureus
Hedwigia ciliata
Grimmia laevigata
G. ovalis
Orthotrichum anomalum
Schistidium apocarpum
Tortula ruralis

Fuktigare, sprickor med viss jordsemling

Ceratodon purpureus
Bryum capillare
Hedwigia ciliata
Hypnum cupressiforme
Thuidium abietinum
Tortula ruralis

SKUGGIGT

Succession på planare ytor

Amblystegium serpens
Brachythecium populeum
Grimmia hartmannii
Hypnum cupressiforme
Paraleucobryum longifolium
Pseudoleskeella nervosa
Schistidium apocarpum

Plana ytor

Dicranum scoparium
Hypnum cupressiforme
Lophozia silvicola
Plagiothecium denticulatum
Polytrichum formosum
Rhytidadelphus loreus
Tritomaria quinqueidentata

Anomodon attenuatus

Antitrichia curtipendula
Barbilophozia barbata
Hypnum cupressiforme
Plagiothecium succulentum
Tritomaria quinqueidentata

PÅ STEN, BASISK

LJUST

Öppna, torra kalkällar

Barbula convoluta
Didymodon fallax
Ditrichum flexicaule
Schistidium apocarpum
Tortella fragilis
T. inclinata
T. tortuosa

Kulturbunden, cementmurar
Bryum argenteum
B. caespiticium
Ceratodon purpureus
Grimmia pulvinata
Orthotrichum anomalum
O. diaphanum
Tortula muralis

SKUGGIGT

Branta kalkbergväggar

Brachythecium glareosum
Bryocerythrophyllum recurvirostrum
Didymodon fallax
Distichum capillaceum
Encalypta streptocarpa
Fissidens pusillus
Myurella julacea (nordlig)
Schistidium apocarpum
Seligeria donniana (bl a öland)
S. pusilla (kinnekulle)
S. recurvata (bl a Dalsland)

Branta bergväggar:

Torrare, högre upp
Anomodon viticulosus
Frullania tamarisci
Grimmia torquata (nordlig)
Metzgeria furcata
Neckera complanata
N. crispa
Zygodon baumgartneri

Fuktigare, vid basen

Amphidium mougeotti
Homalia trichomanoides
Hypnum cupressiforme
Isothecium myosuroides
I. myurum
Lejeunea cavifolia
Porella platyphylla

fattigare ←

→ rikare

Epifyter

surare

SKOGSTRÄD

FATTIGBARK: BJÖRK, AL

MELLANBARK: BOK, EK, LIND

RIKBARK: ASP, LÖNN, ALM, ASK

FRISTÄENDE TRÄD

PA FRISTÄENDE TRÄD, NITROFIL,
FOTOFIL, XEROFIL, GÖDD AV DAMM
FRÅN ÅKER EL. VÄG.

Neckera pumila (bok)
Orthotrichum affine
Ulota crispa

Orthotrichum affine
O. gymnostomum (asp)
O. lyellii (västlig)
O. obtusifolium
O. pallens
O. speciosum (asp)
O. stramineum
Pseudoleskeella nervosa (östlig)
Pylaisia polyantha (östlig)
Frullania dilatata
Metzgeria furcata
Raula complanata
Ulota crispa

Antitrichia curtispindula
Hypnum cupressiforme
Neckera complanata
N. crispa
Orthotrichum stramineum
Frullania dilatata
Metzgeria furcata
Radula complanata

Bryum flaccidum
Homalothecium sericeum
Hypnum cupressiforme
Leucobryum sciuroides
Orthotrichum affine
* O. diaphanum
O. lyellii (västlig)
O. obtusifolium
* O. pumilum
O. speciosum
Pylaisia polyantha (östlig)
* Tortula papillosa (västlig)
* I. virescens
Zygodon viridissimus (västlig)

Dicranum montanum
D. scoparium
Hypnum cupressiforme
Plagiothecium laetum
Ptilidium pulcherrimum

Anomodon attenuatus
Dicranum montanum
D. scoparium
Homalia trichomanoides
Hypnum cupressiforme
Isoetecium myosuroides
I. myurum
Frullania tamarisci (västlig)

Anomodon attenuatus
A. longifolius
A. viticulosus
Bryum flaccidum
Dicranum montanum
Dicranum scoparium
Homalia trichomanoides
Homalothecium sericeum
Hypnum cupressiforme
Isoetecium myurum
Metzgeria furcata
Porella platyphylla

ALSOCKLAR

Amblystegium serpens var. juratzkana
Fissidens adianthoides
Hypnum cupressiforme
Mnium hornum
Plagiothecium laetum
P. latebricola (västlig)
P. succulentum
Chiloscyphus pallescens

↑ fuktigare, lägre ner ↓ torrare, högre upp

På murken ved

BARRVED

Hård ved ----->

Mjuk ved ----->

----->

Mycket mjuk ved

Hård ved ----->

----->

Mjuk ved ----->

Mycket mjuk ved

LÖVED

* Anastrophyllum hellerianum
Dicranum fuscescens
D. montanum
D. scoparium
Hypnum cupressiforme
Lophocolea heterophylla
* Ptilidium pulcherrimum

Brachythecium salebrosum
Cephalozia lunulifolia
Dicranum fuscescens
D. montanum
D. scoparium
* Lophozia guttulata
Lophozia silvicola
Lophocolea heterophylla
* Nowellia curvifolia
Pohlia nutans
Scapania mucronata
S. umbrosa
Tetraphis pellucida

Speziellt för urskog:

Anastrophyllum michauxii
Buxbaumia viridis
Calyptogea suecica
Cephalozia affinis
C. lacunculata
Lophozia ascendens
Scapania apiculata

* Barbilophozia attenuata
Blepharostoma trichophylla
Brachythecium salebrosum
Calyptogea integristipula
C. muelleriana
Cephalozia bicuspidata
C. lunulifolia
Dicranum fuscescens
D. montanum
D. scoparium
* Lepidozia reptans
Lophozia guttulata
L. longidens
L. silvicola
Lophocolea heterophylla
Plagiothecium curvifolium
Pohlia nutans
Polytrichum longisetum
Scapania mucronata
S. umbrosa
* Tetraphis pellucida

Speziellt för urskog:

Anastrophyllum michauxii
Calyptogea suecica
Cephalozia affinis
C. catenulata
C. macounii
Harpanthus scutatus
Odonthoschisma denudatum

Amblystegium serpens
Brachythecium reflexum
B. rutabulum
Dicranum fuscescens
* D. montanum
D. scoparium
Hypnum cupressiforme
Lophocolea heterophylla
* Platygyrium repens
** Ptilidium pulcherrimum

Amblystegium serpens
Brachythecium reflexum
B. rutabulum
B. salebrosum
Dicranum fuscescens
D. montanum
D. scoparium
* Herzogiella seligeri
Hypnum cupressiforme
Jamesoniella autummalis
* Lophocolea heterophylla
Nowellia curvifolia
Plagiothecium laetum
Pohlia nutans

Aulacomnium androgynum
Barbilophozia attenuata
Brachythecium reflexum
B. rutabulum
B. salebrosum
Calyptogea muelleriana
Cephalozia bicuspidata
Dicranum fuscescens
D. montanum
D. scoparium
Herzogiella seligeri
Jamesoniella autummalis
* Lepidozia reptans
Lophocolea heterophylla
Mnium hornum
Nowellia curvifolia
Plagiothecium latebricola
Pohlia nutans
Rhizomnium punctatum
* Tetraphis pellucida

Bar jord, spillning & brandfläckar

BAR JORD, HEDSERIE, PH 4,5 - 6

BAR JORD, ÅNGSSERIE, PH 6 - 7

STÄPPSERIE, PH 7 - 8

Ljusare

Brachythecium albicans
Ceratonodon purpureus
Hymnum cupressiforme
Polytrichum juniperinum
P. piliferum
Racomitrium canescens

Atrichum tenellum
A. undulatum
Ceratonodon purpureus
Dicranella heteromalla
Pogonatum aloides
P. namaum
P. urnigerum
Pohlia annotina
P. bulbifera
Blasia pusilla

Bartramia ithyphylla
Ceratonodon purpureus
Ditrichum heteromallum
Lophozia bicrenata
L. excisa
Pohlia cruda
P. nutans
Diplophyllum obtusifolium

Pohlia nutans
Rhizomnium punctatum
Blepharostoma trichophyllum
Calyptogea muelleriana
Cephalozia bicuspidata
Jungermannia gracillima
Nardia scalaris
Scapania curta

Skuggigare

Ceratonodon purpureus
Brachythecium albicans
Bryum caespiticium
Pleuroidium subulatum
Pottia intermedia
Tortula subulata
Weissia brachycarpa
W. longifolia

Barbula unguiculata
Bryum argenteum
Ceratonodon purpureus
Entosthodon fascicularis
Eurhynchium hians (igenväx.)
Phascum cuspidatum
Pottia intermedia
P. truncata
Riccia sorocarpa

Torrare

Fuktigare

fattigare ← → rikare

PÅ TORV

* Dicranella cerviculata
Pohlia nutans
Polytrichum longisetum
Cephalozia spp.
Kurzia pauciflora
Mylia anomala
Riccardia latifrons

PÅ BRÄNDA FLÄCKAR

Barbula convoluta
Bryum caespiticium
* Ceratonodon purpureus
** Funaria hygrometrica
Pohlia nutans
Polytrichum juniperinum
Marchantia polymorpha (fuktigare)

PÅ SPILLNING I MYRMARK (NORDLIGT SAMHÄLLE)

Splachnum ampullaceum
S. luteum (nordlig)
S. ovatum
S. rubrum (även i skog)
S. vasculosum
Tayloria tenuis
Tetraplodon mnioides

Markväxande mossor

HEDSERIE

SKOG

Torr risttyp

Dicranum fuscescens
D. polysetum
D. spurium
Hylocomium splendens
Pleurozium schreberi
Pohlia nutans

Frisk risttyp:

Dicranum-typ
Bazzania trilobata
Calypogeia integristipula
* Dicranum majus
Lepidozia reptans
Leucobryum Glaucum
Mnium hornum
* Plagiothecium undulatum
Polytrichum formosum
Rhytidiadelphus loreus
Sphagnum quinquefarium

Hylocomium-typ
Dicranum fuscescens
D. polysetum
D. scoparium
* Hylocomium splendens
Plagiothecium curvifolium
Pleurozium schreberi
Pohlia nutans
* Ptilium crista-castrensis
Sphagnum nemoreum

Fuktig risttyp

Aulacomnium palustre
Calypogeia spp
Dicranum polysetum
Hylocomium splendens
Pleurozium schreberi
Pohlia nutans
Polytrichum commune
Sphagnum angustifolium
S. girgensohnii

MYRSERIE

Våt risttyp :

Tallmoss-typ

* Sphagnum angustifolium
S. fuscum
S. magellanicum
Aulacomnium palustre
Dicranum polysetum
Hylocomium splendens
Pleurozium schreberi
Pohlia sphagnicola
Polytrichum strictum

Sumpskog-typ (t ex björkkärr)
Sphagnum angustifolium
S. fallax
S. fimbriatum
S. girgensohnii
S. palustre
Aulacomnium palustre
Calliergon stramineum
Dicranum majus
Pleurozium schreberi
* Polytrichum commune

IED

Torr hed

Brachythecium albicans
Dicranum scoparium
Polytrichum juniperinum
P. piliferum
Pohlia nutans
Pleurozium schreberi
Ptilidium ciliare
Racomitrium lanuginosum

Frisk hed

Dicranum scoparium
Hylocomium splendens
Hypnum jutlandicum
Pleurozium schreberi
Pohlia nutans
Ptilidium ciliare

Fukthed

Aulacomnium palustre
Gymnocola inflata
Leucobryum glaucum
Sphagnum compactum
* S. molle

Våt hed : se " Öppen Myr"

ÄNGSERIE

SKOG

Torr örttyp

Brachythecium velutinum
Cirriphyllum piliferum
Hylocomium splendens
Plagiomnium affine
* Rhytidiadelphus triquetrus
Scleropodium purum

Frisk örttyp

Atrichum undulatum
Brachythecium reflexum
B. rutabulum
Cirriphyllum piliferum
* Eurhynchium angustirete
L. hians
L. praelongum
* Fissidens taxifolius
Plagiomnium undulatum
Rhodobryum roseum

Fuktig örttyp

Brachythecium rutabulum
Calliergonella cuspidata
* Campyllum polygamum
Climacium dendroides
Mnium hornum
Plagiomnium elatum
Rhizomnium punctatum
Thuidium erectum (=delicatulum)
T. tamariscinum

Våt örttyp (lövkärr t ex ask- eller alkärr)

Sphagnum centrale (nordlig)
* S. squarrosum
S. teres
* Calliergon cordifolium
* Calliergonella cuspidata
Jungermannia leiantha
Plagiomnium elatum
Plagiothecium ruthei

ÄNG

Torräng

Kalkfattig typ
* Brachythecium albicans
Ceratodon purpureus
Hylocomium splendens
Hypnum cressiforme
Lobocolea bidentata
Plagiomnium affine
Pleurozium schreberi
Polytrichum juniperinum

Frisk äng

Brachythecium rutabulum
Cirriphyllum piliferum
Rhytidiadelphus squarrosus

Fuktäng

Brachythecium rutabulum
Calliergon cordifolium
Calliergonella cuspidata
* Drepanocladus aduncus
Hypnum lindbergii (nordlig)

Våt äng : se "Öppen myr"

↑
Torrhed

↑
Torrhed

fattigare ← → rikare

Öppen myr

MOSSE

Aulacomnium palustre
Dicranum affine
Mylia anomala
* Polytrichum strictum
* Sphagnum fuscum
S. imbricatum
S. rubellum

RIS-
TUVA

* Sphagnum baltricum
S. magellanicum
* S. rubellum
* Kurzia pauciflora
Mylia anomala
Odontoschisma sphagnii (västlig)

FAST-
MATTA

FATTIGKÄRR

Aulacomnium palustre
Dicranum affine
Mylia anomala
* Polytrichum strictum
Sphagnum fuscum
S. imbricatum
S. rubellum

Calliergon stramineum
Polytrichum commune
Sphagnum imbricatum
S. magellanicum
S. subnitens

Sphagnum cuspidatum
S. majus
* S. tenellum
Cladodiella fluitans

MJUK-
MATTA

* Sphagnum cuspidatum
Cladodiella fluitans
Gymnocolea inflata

LÖS-
BOTTEN

MELLANKÄRR

Aulacomnium palustre
Dicranum affine
Mylia anomala
* Polytrichum strictum
* Sphagnum fuscum
S. imbricatum
S. rubellum

Bryum pseudotriquetrum
Calliergon stramineum
Campylium stellatum
Dicranum bonjeanii
Sphagnum imbricatum
* S. subnitens

Calliergonella cuspidata
Campylium stellatum
Ctenidium molluscum
Drepanocladus revolvens
Fissidens adianthoides
Sphagnum contortum
* S. flexuosum
* S. obtusum (sälls.)
S. papillosum
S. subsecundum

Aneura pinguis
Calliergon cordifolium
* Drepanocladus exannulatus
* Riccardia chamaedryfolia
Scorpidium scorpioides
Riccardia multifida
* Sphagnum platyphyllum

RIKKÄRR

Aulacomnium palustre
Dicranum affine
Mylia anomala
* Polytrichum strictum
* Sphagnum fuscum
S. imbricatum
S. rubellum

Bryum neodamense (sälls.)
B. pseudotriquetrum
Campylium stellatum
Dicranum bonjeanii
Helodium blandowii (sälls.)
* Palupella squarrosa (sälls.)
Sphagnum teres
S. warnstorffii
* Tomentypnum nitens

Calliergonella cuspidata
Campylium stellatum
* C. elodes
* Cinclidium stygium
Ctenidium molluscum
Drepanocladus revolvens var. intermedius
* D. vernicosus
Fissidens adianthoides
* Lophozia ruthena (=Leiocolea r.)
* Moerckia hibernica
Preissia quadrata
Sphagnum contortum

Aneura pinguis
Calliergon giganteum
* Calliergon trifarium
Drepanocladus lycopodioides
* Meesia triquetra (sälls.)
Riccardia multifida
Scorpidium scorpioides

Vatten, stränder & källkärr

SJÖSTRÄNDER

OLIGOTROF SJÖ

Långgrund, sandig strand:

Archidium alternifolium
Ephemenum serratum
Pohlia annotina
P. bulbifera
Fossombronia foveolata
Haplomitrium hookeri (sälls.)
Lophozia capitata (sälls.)

DYSTROF SJÖ, CÖL

Drepanocladus fluitans
Sphagnum cuspidatum
S. lescurii

MOSS-SAMHÄLLEN I RINNANDE VATTEN

OLIGOTROFT

Brachythecium plumosum
Climacium dendroides
Mnium hornum
Racomitrium aciculare
Rhizomnium punctatum
Schistidium apocarpum
Lejeunea cavifolia
Pellia epiphylla

Dichelyma falcata (nordlig)
Fontinalis antipyretica
Schistidium agassizii (nordlig)
Lejeunea cavifolia
Marsupella emarginata var. aquatica
Nardia compressa (västlig)
Scapania undulata

Fontinalis antipyretica
F. dalecarlica
Schistidium agassizii (nordlig)

EUTROF SJÖ

Vassbälte:

Drepanocladus capillifolium
D.
Fontinalis antipyretica
Riccia fluitans
Ricciocarpos natans
Starrbälte:

Calliergon giganteum
Campylium stellatum
Drepanocladus aduncus
Fontinalis antipyretica
Scorpidium scorpioides

EUTROFT

Brachythecium rivulare
Fissidens osmundoides
Hygrohypnum luridum
Leskea polycarpa
Schistidium apocarpum
S. rivulare
Thamnobryum alopecurum
Conocephalum conicum
Pellia epiphylla
Dichodontium pellucidum

Amblystegium riparium
Fontinalis antipyretica
Hygroamblystegium fluviatile
Hygrohypnum ochraceum
Rhynchosstegium riparioides
Chiloscyphus polyanthos
Porella cordeana
Radula lindenbergiana

Fontinalis antipyretica
Octodiceras julianus (sällsynt)

MOSS-SAMHÄLLEN PÅ HAVSSTRÄNDER

STRANDÄNGAR :

Vattenstrand (Salicornia och Puccinellia zoner): Ingen mossvegetation

Landstrand (Juncus gerardi-zonen):

Utan sötvattpåverkan
Med sötvattpåverkan
Calliergonella cuspidata
Campylium polygamum
Drepanocladus aduncus

Amblystegium serpens var. littorale
Bryum inclinatum
Bryum salinum
Desmatodon helmii (=Pottia h.)

SANDSTRÄNDER :

Vita dynor : Ingen mossvegetation

Grå dynor :

Brachythecium albicans
Ceratodon purpureus
Dicranum scoparium
Pohlia nutans
Polytrichum piliferum
Racomitrium canescens
I fuktiga sänkor
Polytrichum commune v. perigoniale
Gymmocola inflata
På kalk
Hyllum cupressiforme v. lacunosum
Tortula ruraliformis

KLIPPSTRAND ; sprayzonen :

Klippdyror:

Schistidium maritimum
* Ulota phylantha
Orthotrichum rupestre (fågelgöd.)

Hällkar:

Drepanocladus fluitans v. falcatus

KÄLLKÄRR

Skuggigare

Kalkfattigt

Kalkrikt

Bryum pseudotriquetrum
Calliergonella cuspidata
Fissidens adianthoides
F. osmundioides
* Philonotis fontana
Sphagnum teres

Bryum pseudotriquetrum
Calliergonella cuspidata
Campylium stellatum
* Gratoneuron commutatum
* C. filicinum
Fissidens adianthoides
* Philonotis calcarea
Sphagnum teres
Pellia endiviifolia

Brachythecium rivulare
Mnium hornum
Plagiomnium medium
Pseudobryum cinclidioides (nordlig)
Rhizomnium punctatum
R. magnifolium (nordlig)
Chiloscyphus polyanthos
Pellia epiphylla
Scapania irrigua
S. undulata

Brachythecium rivulare
Gratoneuron commutatum
C. filicinum
Fissidens osmundoides
Plagiomnium elatum
P. ellipticum
Conocephalum conicum
Pellia endiviifolia
Riccardia multifida
Trichocolea tomentella

Mossornas Vänners smålandsexkursion 18 - 19/9 -82.

Till mörkaste Småland gick denna gång vår traditionella lång-
exkursion. Första begivenhet var en snabbvisit hos Jönköpings
Botaniska Förening, vilka för dagen exkurerade i trakten av
Bottnaryd. Vi besökte ett vackert gammalt granskogsbestånd
med rörligt grundvatten och delvis ängsartat fältskikt. I
bottenskiktet var särskilt den rika förekomsten av Rhytidia-
delphus subpinnatus påfallande. För smålänningarna var väl
dock fyndet av R loreus mer anmärkningsvärt.

Vårt egentliga mål var emellertid Eksjö-trakten, närmare be-
stämt de därstädes befintliga s k skurorna, förkastnings-
sprickor i urberget av imponerande dimensioner. Vi började
med den mest kända; Skurugata. Här har det varit bryologer
förr och vi var således förberedda på många av de arter vi
hittade. Icke desto mindre är rikedomen på nordliga och sub-
oceaniska arter förbluffande. Vad sägs t ex om: Anastro-
phyllum michauxii, Bazzania tricrenata, Lophozia ascendens,
Mylia taylorii, Bartramia hallerana, Buxbaumia indusiata,
Dicranodontium denudatum, Plagiothecium piliferum, Hypnum
imponens och Anastrepta orcadensis?

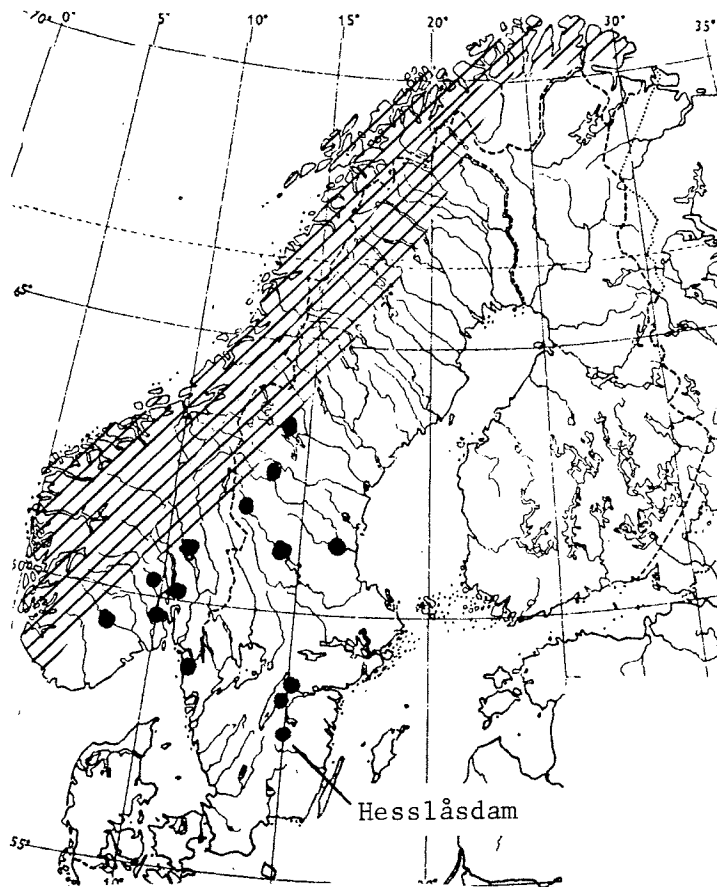
Bryologisk storviltsjakt tar på krafterna, varför vi snart
nog övergick till mer vegetativa aktiviteter som ätande och
sovande.

Söndagen ägnades åt Hesslås damm i Hults s:n. Robert Tolf,
välkänd smålandsbotanist, skrev i Botaniska Notiser 1886 om
Hesslås damm att den "både i artrikedom och yppighet vida
öfverträffar Skurugata". Från dammen rinner en bäck genom en
trång och djup skura. Bergväggarna är fuktiga och bitvis
basiska, på marken är det gott om murkna lågor och stubbar
och vi kunde belåttna konstatera att mossorna, liksom på

Tolfs tid, var "särdeles präktiga". Bl a hade vi nöjet att återfinna hans kanske finaste fynd, Anoetangium aestivum, som här har sin sydligaste förekomst i Norden (se karta).

Från den digra artlistan förtjänar även att nämnas: Anastrophyllum saxicola, Lophozia guttulata, Trichocolea tomentella, Tritomaria exsecta, Amphidium lapponicum, Dichelyma falcatum, Ditrichum flexicaule var. longifolium (=D. giganteum), Dolichotheca turfacea, Oncophorus wahlenbergii, Orthodicranum flagellare, Plagiopus oederi och Trichostomum tenuirostre.

Detta och mycket annat sågs, bestämdes och beundrades av Sten E, Sven F, Tomas H, Pär J, Birgit Nielsen, Håkan Pleijel, Göran Sidenwall, Stafan Wall och mig: Peter C.

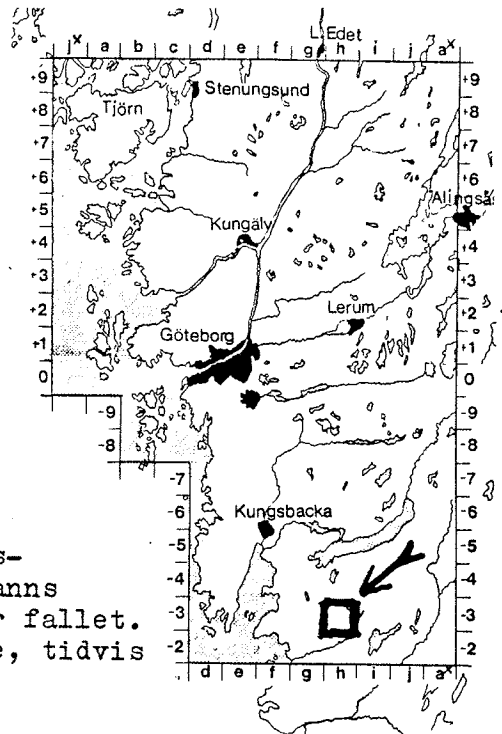
Utbredningen av Anoetangium aestivum i Norden.

Mossornas Väners 2:dra vårexkursion, 830410.

Åtta aktiva medlemmar inräknades denna soliga söndag då vårens andra exkursion gick av stapeln.

Inventeringsområdet utgjordes av ruta -3h, i Gällinge socken i Halland.

Första anhalten var Håfors. Där bildar Löftaån en fors, och vid dess sida var en kal bergsbrant med sippervatten. Här växte Schistidium apocarpum samt mycket av Polytrichum piliferum, Bryum alpinum och Racomitrium ericoides. Mnium undulatum och Rhodobryum roseum, två mer eller mindre näringskrävande och kulturgynnade arter, fanns bland de övervuxna ruinerna nedanför fallet. I strandbrinken ovanför fallet växte, tidvis översvämmad, Calliergon cordifolium.

Lokal nummer två var en bäck och en bergsbrant, ca 800 m sydväst om Håfors. På den ganska mossfattiga lokalen fanns, förutom en förrädisk sorts lera som gör parkeringar besvärliga, kuddar av Campylopus flexuosus på en bergvägg. I en bergsskrevna hittades Pterigynandrum filiforme invävd bland skott av Isopterygium elegans.

Tredje lokalen var ett trevligt och mossigt område vid Kvarnberget i Stockared. På bergets brant växte en våldsamt kolorerad Sphagnum auriculatum. Här fanns också Conocephalum conicum, Andreaea rupestris och Rhabdoweisia fugax.

Gällinge kyrka var den fjärde lokalen. En riklig förekomst av Antitrichia curtispindula på kyrkogårdsmuren kunde noteras. På alm hittades Bryum flaccidum, Leucodon sciuroides, Orthotrichum affine, O Lyellii, samt Tortula ruralis. Vid en trädbas fanns lite Tortula virescens.

Slutligen besökte vi Gällinge store mosse, som till till stor del, på grund av tidigare utdikningar, var bevuxen med lövträd och martallar. Själva högmossen har karaktären av dypölar omväxlande med stora mosstuvor. Vi fann sammanlagt 17 Sphagnum-arter på mossen och i dess utkant, bland andra Sphagnum pulchrum och S fuscum. Bland övriga mossor mossor på myren kan nämnas Splachnum ampullaceum.

Mossornas Väppers 4:de vårexkursion, 830508.

9 mossväppar begav sig denna soliga söndag till trakterna öster om Lygnern och inventerade där ruta -6a*.

Vi startade någon kilometer V om Hajom i SO hörnet av rutan. Mossfloran i en dikesskärning samt om givande kalhuggna granskogsmarker utmed en grusväg undersöktes. I vägskärningen hittades Pogonatum aloides och P urnigerum samt Atrichum tenellum. I hyggeskanten växte bl a Pogonatum nanum och Oligotrichum hercynicum.

Nästa anhalt blev kvarnruinen vid Mølnebacka, där ån Surtan rinner förbi. Rikligt med Fontinalis anti-pyretica växte vid fördämningen, och stenblocken nedanför denna bekläddes av Brachythecium plumosum, Hygroamblystegium fluviatile och Drepanocladus uncinatus. Skuggigt växte glänsande bestånd av Mnium punctatum.

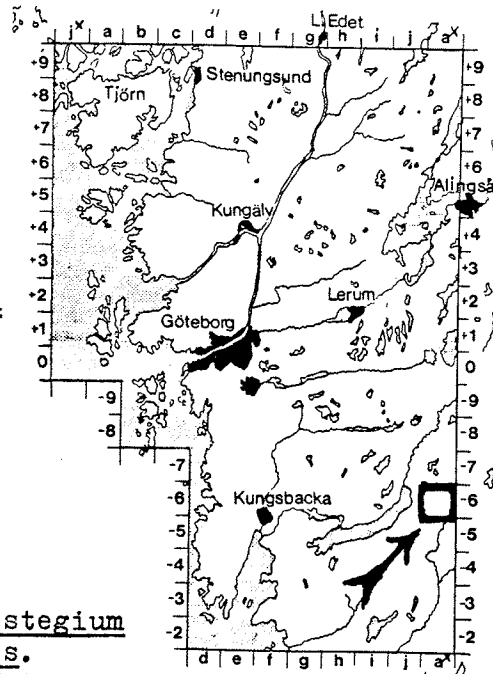
Exkursionen avslutades med ett besök på Brearemossen där följande Sphagnum-arter antecknades: Sphagnum cuspidatum, S fallax, S girgensohnii, S imbricatum, S magellanicum, S majus, S nemoreum, S palustre, S rubellum och S tenellum.

Bland vitmossorna växte Cladopodiella fluitans och Mylia anomala. På torv hittades Kurzia setacea, Dicranella cerviculata och Calypogeia integristipula.

Vistelsen på myren avslutades trevligt med fynd av Splachnum ampullaceum och S rubrum på älgspillning. Fyndet av den nordliga Splachnum rubrum var det 4:de i undersökningsområdet.

90 bladmossor och 24 levermossor, totalt 114 arter, hittades.

Pär Johansson

R Ä T T E L S E R

till boken "Mossor - en fälthandbok" av T.Hallingbäck/l.Holmåsen

- sid. 15 fototext till foto 14 : "Athoceros" - ska vara : "Anthoceros"
- sid. 36 rad 24 , - "Distichium hagenii" ska strykas
- sid. 37 rad 7 - "Dicranoweisia crispula" ska strykas
- sid. 55 punkt 9, rad 1 och 2 : Stryk "Slemhår endast vid basen av bihangen".
- sid. 55 punkt 9, rad 4 och 5 : Stryk "1-celliga slemhår längs hela kanten av buk fjället".
- sid. 66 punkt 20 rad 2 : här nycklar även släktet Barbula ut (åtminstone Barbula fallax)
- sid. 66 punkt 31: I första alternativet nycklar förutom Cynodontium även Barbula recurvirostris ut !
- sid. 68 , mitt på sidan punkt 1: Hela detta första alternativet ska flyttas till avdelning "Z" och placeras först i detta avsnitt.
- sid. 75 , sista raden av "Riccia sorocarpa" saknas helt - ska stå : saknas näst helt
- sid. 76, under Aneura pinguis , 4:e raden står " saknas på kalvfjället - ska stå: även på kalvfjället.
- sid. 105, Vid Sphagnum nemoreum har förstöringsbeteckningen "X 1" ska vara : x 0,5
- sid. 106 , vid Sph.com pactum står "x 1,5" som förstoring. Ska vara "0,8"
- sid. 106, under Sphagnum lindbergii, rad 6, står S.recurvum. Ska vara : S. fallax
- sid. 107, under S. cuspidatum, rad 2 och 8 står S. dusenii. Enligt senaste nomenklatoriska rön ska den hellre heta S. majus.
- sid. 108, Sphagnum auriculatum ska enligt Corley m fl (1981) heta S.lescurii men Corley m fl (1981) framhåller att den snart kan komma att byta namn en gång till S. denticulatum ! ? varför man lika väl kan fortsätta att använda det gamla, väl inarbetade namnet S. auriculatum tills vidare.
- sid. 120, Under Dicranum polysetum näst sista raden står "D.undulatum" vilket enligt nya nomenklaturen ska ändras till D. affine.
- sid. 137, nedre fotot har förstöringsgraden x 10 TH.
- sid. 162, rad 4 står " Källmossan" - ska vara : "äggmossa"
- sid. 200, under rubriken "hakmossa" rad 15 står " R. calvescens" ska vara "R.subpinnatus".
- sid. 214 vid " Sjögren, E. 1982. Mossor i boken" - ska istället vara : " Sjögren, E. under tryckning. Mossor i boken..."